

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Under juni, juli, augusti och september utkommer
Dagny med endast ett häfte månatligen.

1898

Ny följd ❖ I årg.

Häft. 13

DAGNY

TIDSKRIFT FÖR

SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

ORGAN FÖR

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET,
FÖRENINGEN FÖR VÄLGÖRENHETENS ORDNANDE
OCH FÖRENINGEN HANDARBETETS VÄNNER

REDAKTÖR: *LOTTEN DAHLGREN*

INNEHÅLL:

ELLEN JOLIN: Dagboksanteckningar från en resa i Norra Afrika. (Forts.)

R. G. H. v. K.: Fattigvårdsbarnens uppfostran i England.

ANN MARGRET HOLMGREN, F. TERSMEDEN: »Landskvindesagsmötet i Bergen». Bref från Norge.

SVECTA Solidt, tidsenligt Lifförsäkringsbolag.
Ömsesidighetsprincip. — Svensk dödlighet.
Kvinnliga agenter och inspektörer antagas. SVECTA

Fröken Kristine Dahls
rationella **Underkläder**
såsom Chemiletter, Bröstband, delade Kjolar m. m.

samt
Svenska Dräkthereformföreningens Underkläder
i **K. M. Lundbergs Bosättningsmagasin**
och **Almedahls Fabriks Försäljningsmagasin**

7 Storkyrkobrinken 7
STOCKHOLM.

Priskuranter franco på begäran.

Hygieniska Skodon tillverkas för Herrar, Damer och Barn.

OBS! Prisbelönda af Dräkt-Reformföreningen.
Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

☛ Allt arbete utföres noggrant och af bästa material. ☛
Reparationer verkställas väl och på bestämd utlofvad tid.

P. GUST. PETTERSSON,
52 Drottninggatan 52.

Väfgarner

af ylle och bomull, Linnegarn af Almedahls till fabrikspris, Kostymgarn
Mattvarp, Crémefärgadt Fiskegarn till Gardiner; Fiskredskapsgarn, Väfske
dar m. m., allt till lägsta priser

AXEL HINDERSONS Garnbod,
Hötorget 13. Stockholm.

Läderplastik.

Alla slags verktyg för läderplastik säljas billigast hos
PER FROM, Stockholm,
26 Mästersamuelsgatan 26.

OBS! Saxar och knifvar slipas.

Sjuksköterskor

med goda betyg öfver genomgångna lärokurser och utöfvad
praktisk verksamhet finnas anmälda å Fredrika-Bremer-För-
bundets Byrå, 54 Drottninggatan, 1 tr. — Allm. Tel. 48 16.
Riks Tel. 27 62.

---

*Å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå 54 Drott-
ninggatan mottagas anmälningar till inträde i För-
bundets*

Sjuk-kassa.

*Äfven personer, som icke äro medlemmar af
Förbundet, kunna blifva delegare i densamma.*

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna vården af sina värdepapper, och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrödda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning

(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att in-teckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Fredrika-Bremer-Förbundets Jurist

lämnar åt kvinnor råd och upplysningar i
juridiska och ekonomiska angelägenheter.

Träffas å förbundets byrå

54 Drottninggatan, 1 tr.

Onsdagar kl. 1/2 11—11 f. m.

Husmodersskola.

I höst öppnas i hufvudstaden en husmodersskola, hvars uppgift är att åt unga kvinnor ur de bildade klasserna lemna teoretisk och praktisk undervisning i matlagning och öfriga detaljer vid hemmets skötsel och i samband dermed klargöra den husmoderliga verksamhetens olika riktningar.

Läroämnen äro:

Helsolära, hygien, födoämneslära, praktisk matlagning, rengöring, hushållets ekonomi.

Kursen utgöres af två terminer samt börjar den 15 September.

Lokal: **Drottninggatan 67, 1 tr.**

Fru Carlina Lilljekvist,
Föreståndarinna.

Prospekt tillhandahålles genom Fredrika Bremer-förbundet, Stockholm.

Aug. Magnusson

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

STOCKHOLM.

(Etablerad 1860.)

Största lager i Norden

af

Kulörta och Svarta Klädningstyger
i Siden och Ylle,
Bomullsvvaror, Kapptyger och Schalar.

Afdelningen

för å egen fabrik confectionerade artiklar, in-
rättad efter utländskt mönster, erbjuder ett

storartadt urval af färdiggjorda

*Promenad- och Sällskapsklädningar,
Bluslif och Kjolar,*

*Res-, Rid-, Velociped- o. Gymnastikdräk-
ter, Morgonrockar och Underkjolar m. m.*

Allt efter senaste modeller.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

Profver på begäran
kostnadsfritt.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

Dagboksanteckningar från en resa i Norra Afrika.

III.

Hammam—Meskoutine.

Hvilken ljuflig vårluft, hvilken glad sommarhimmel öfver gröna kullar, täckta af otaliga doftande små vårblommor! Vi ha sagt farväl åt Saharas sandhaf, åt öknens kala men i så underbara färger skiftande bergskedjor, vi hafva besökt Constantine — den ointagliga bergsstad, som likt ett hökbo ligger uppflygt på lodräta skyhöga klippor, vi ha haft några kyliga dagar med regn och dimma, och vi hvila nu öfver en dag vid Meskoutines svafvelkällor för att se dess märkvärdiga förstenade vattenfall och åter få njuta af full sommar de sista dagarna af februari. Hvilket blidt, vänligt landskap med mjukt formade kullar, som resa sig bakom hvarann' allt mera blånande i fjärran! Jorden är fuktig och varm och täckes af en rik buskvegetation, af vilda oliver och för vår vinden vajande eucalyptus — och i hvar buske drilla småfåglar och bland de starkt doftande gula och hvita blommorna fladdra otaliga fjärilar. Det är så tyst, så tyst i naturens stora ensamhet. Inga andra människoboningar finnas, så långt ögat når, än de som höra till badinrättningen, hvilken nu står öfvergifven och folktom, för att först längre fram på sommaren besökas af badgäster. Dock hvad är det för ett sakta bubblande, kokande, porlande läte, som tränger som en underton genom tystnaden? Det underliga ljudet drager oss till sig, och snart befinna vi oss midt i de varma källornas region. Själftva marken vi trampa känns varm under foten, och rundt om oss sjuder det i en massa högre och lägre koniska upphöjningar i marken. Det kokheta starkt svafvelhaltiga vattnet banar sig väg ut ur jordens hemlighetsfulla innandömen, svämmar öfver konernas kanter, bildar rännilar, samlar sig till en större yta och kastar sig

slutligen ned utför en brant för att i dalens botten bilda en i början rykande het sedan så småningom afsvalnande liten flod. Men öfverallt där vattnet rinner fram, afsätter det samtidigt en gulhvit svafvelmassa, och vid själfva fallet öfver branten har det under århundradenas lopp bildat liksom ett förstenadt vattenfall, skiftande i gult och snöhvitt, halft genomskinligt som alabaster, hvaröfver det nya tillströmmande heta vattnet alltjämt faller ned som en tunn slöja. I synnerhet nedifrån sedt är detta fall fantastiskt vackert, omgifvet som det är af en rik vegetation af låga palmer, ginst och klängväxter. Flera mindre, liknande fall förekomma vid andra afsatser längre ned i dalen. På ett vidsträckt område är marken öfverallt betäckt af dessa koner, som bildats genom vattnets afsättningar, då det bubblar upp ur de hål i marken, som de varma gaserna sprängt. Då de nått en 4 å 5 meters höjd, orkar det kokande vattnet ej längre upp öfver brädden, utan söker sig ett annat utlopp, men den öfvergifna konen, den slocknade kratern står kvar, öfverklädd med grönt och småbuskar, och i skymningen se de ytterst fantastiska ut dessa grupper af ibland enstaka, ibland liksom sammanvuxna pelare, liknande jättelika skuggor af araber, insvepta i sina burnuser. Också har folkfantasi om dem skapat en sägen, och de infödde våga ej efter solens nedgång närma sig »det förhäxade badet» — som Hammam Meskoutine betyder i öfversättning.

Så här lyder legenden: Ali, en rik arab, som hade en ovanligt vacker syster, Ourida, förälskade sig så i henne, att han ej kunde unna henne åt någon annan, utan själf ville gifta sig med henne, trots förbudet i Mahomets lag och trots de äldstes i stammen föreställningar. Dessa invändningar retade honom blott i så hög grad, att han i blindt raseri högg hufvudet af alla, som motsatte sig hans vilja. Därpå lät han anordna präktiga bröllopsfestligheter, och den darrande kadin, som ej vågade opponera sig, skulle just öfverlämna den sköna bruden i hans armar, då jorden skakades af en förfärlig jordbäfvning, demonerna störtade ut ur sina hålor, elementerna släppte lös sitt raseri, eld bröt fram ur jorden och vattnet vek undan från sin bana. Blixten slog ned och träffade hela brudföljet, och då lugnet åter inträdt, såg man alla de uppträdande i detta drama förvandlade till sten. Där stå nu Ali och Ourida bredvid nvarandra och få i evärlideliga tider göra bot för sin himmelskriande synd — framför dem den svage kadin med turbanen på sitt hufvud. Längre bort de olyckliga föräldrarna, som ej haft mod

att motsätta sig saken, kamelen med bröllopspresenterna, tälten, de öfriga bröllopgästerna — ja, med litet fantasi kan man lätt ge namn åt alla dessa olikformade högre och lägre koner, som här och där resa sig på den gröna platån.

Men det var blott i skymningen, som platsen kunde synas hemsk, som svafvelröken kunde komma en att tänka på demoner och onda naturkrafter — vid dagsljusets klara dager, under solens varma strålar, gaf hela det leende landskapet intryck af att goda féer rådde där, hvilka med fågelsång och blomdoft ville skänka sinnet ro och med det hälsobringande vattnet stilla kroppsliga smärtor — och den fruktbara jorden låg blott och väntade på odlarens plog för att skänka bröd åt tusen utmärklade gestalter, som minnet framkallade från andra mera sterila trakter af Algeriets vidsträckta område.

IV.

I Tunis.

Vår sista dag i Afrika randades. På aftonen skulle den italienska ångbåten föra oss bort från Tunis öfver till Siciliens branta kuster. Rhamadan — mahomedanernas fastetid — hade i går nått sitt slut. De af den långa fastan bleka och aftärda rätttrogna behöfde ej längre tåligt och undergifvet bida kanonskottet klockan 6 på aftonen, för att få stilla hungerns värsta slitningar och få tända den kära cigarretten, än mera efterlängtnad än brödet och frukten, som först efter rökningen anlätades. Det var feststämning öfver hela staden Tunis. Bazarerna — les Souks — där köpmän och handtverkare arbetat lika flitigt under rhamadan, trots den magra dieten — voro stängda för i dag. Alla fäder, som hade småttingar, skulle ut och roa dem. De stackars kvinnorna fingo som vanligt stanna inomhus eller också tätt insvepa sig i sina svarta ansiktsmasker och hvita haicker — den dräkt, hvori den tunesiska arabiskan visar sig på gatan och hvori hon kan skrämma småbarn från vettet. I en aflägsen stadsdel på en öppen plats firas stor folkfest, framför allt barnfest, och vi begifva oss dit för att blanda oss i hvimlet.

Karuseller, gungor och leksaksstånd, jonglörer och tusenkonstnärer alldeles som på en »foire de pains d'épices» i Paris' utkanter — men hvilken olika publik! Man skulle kunna tro sig vara på en kostymbal, så grant utstyrdt är hela det unga Tunis — men

det är blott de vanliga högtidsdräkterna, hvilka tjäna som gradmätare på hur pappa skött sina affärer. Från de små, som bäras på armen, till ynglingar på 10—12 år skimra de i siden och sammet, ljusblått, grönt, skärt och violett, guld- eller silfverbroderadt, så tätt att man knappt ser bottenfärgen för idel broderier, från de små röda fezerna hänga ned på bröstet band af guld-zekiner och andra smycken. De små flickorna, som också få vara med i dag, höljas i luftigare tyger, hvarigenom den guldbroderade jackan skimrar fram. Barnen jubla, där de svänga om i gungor och karuseller, blåsa på trumpet och traktera andra instrument, som kunna åstadkomma öronpina. Förtjusande små barnansikten, rosiga och finhylta, hvart man ser, och framför allt en färgprakt i det bländande solskenet, som jag knappt tror man kan få se annat än i detta brodörernas hemland.

Kaféägarna rundt torget hafva gjort sitt bästa för att locka tillbaka de kunder, som under rhamadan hållit sig borta. De ha hängt ut präktiga mattor utanpå husen, lagt ut svällande dynor på trottoiren och ställt ut små låga bord för kaffekopparna. Och där sitta nu de allvarliga fäderna i sina rika silkebroderade dräkter af finaste kläde i ljusa delikata färger. De röka sina vattenpipor och betrakta hvinlet med sina litet sömniga orientaliska ögon, i hvilka det dock blixtrar till af stolthet då och då, när blicken faller på de glada vackra barnen, *deras* barn.

Detta mitt sista minne från Afrika, från det unga uppväxande Afrika, var härligt att få med som afsked. Man såg att här ännu fins lifskraft kvar, ännu fins konstskicklighet och smak, och att tunesarna —, detta folk af idoga köpmän och handtverkare — under en klok och god styrelse ännu kunna hafva en framtid för sig.

Mätte blott ej den allt nivellerande civilisationen förtaga den återstod af österländsk praktlystnad och skönhetsträngtan, som ännu ger en så tilltalande karaktär åt Tunis' invånare, åt dess bazarer och folkfester!

Ellen Jolin.

Fattigvårdsbarnens uppfostran i England.

Frågan hur man på lämpligaste sätt bör anordna de barns uppfostran, som fattigvården har att draga försorg om, är mycket ventilerad, men är fortfarande olöst. I England kan denna fråga anses brännande och vidt skilda åsikter äro i detta afseende gängse. I en nyligen utkommen bok: »Children under the poor law» af W. Chance lämnas en opartisk framställning af de i England f. n. använda metoderna för dessa barns uppfostran, och vi ha trott det vara af intresse att ur den intressanta boken meddela ett och annat rörande denna fråga.

Efter en intressant historik öfver fattigvårdslagstiftningen i England öfvergår författaren till en beskrifning af *fattighusskolorna* (Workhouse-schools). Barnantalet i dessa skolor är ringa; de stå i mer eller mindre beröring med fattighusen och olägenheterna äro därför många. Barnen lefva ett mycket enformigt lif och blifva därigenom tröga och ointresserade. Det lilla antalet barn i hvarje skola gör det svårt att lämpligt klassificera dem. Barnen komma äfven i beröring med fattighushjonen, hvilket naturligtvis måste vara skadligt. Det har äfven visat sig svårt att erhålla dugliga lärare. Af åtskilliga anledningar trifvas sådana lärare ej på dessa platser utan söka sig därifrån, så fort tillfälle yppar sig. På grund af alla dessa olägenheter har man allmänt börjat öfvergå till andra metoder; och i ändamål att anordna undervisningen praktiskt och samtidigt nedbringa kostnaden, upprättades *Distriktsskolor* (District schools). De äro i olikhet med de förra fullständigt skilda från fattighusen, och som de vanligen hafva barn från flera församlingar, äro de i allmänhet stora skolor. Barnantalet växlar sålunda från 174 till 1,541. De benämnas i dagligt tal barackskolor. Författaren anför följande olägenheter vid dessa skolor:

1) Brist på familjekarakter. Någoting liknande familjelifvet kan naturligtvis ej åstadkommas i denna sammanhopade barnskara.

Barnen äro ej i tillfälle att tänka och handla själfva; de hafva inga yngre syskon att vårda; och många förhållanden äro naturligtvis för dem främmande vid deras utträde i lifvet. Endast undantagsvis kan ömheten från föräldrars sida ersättas af lärares eller lärarinnors vänskap.

2) Det enformiga och inestängda lifvet är ofta, isynnerhet för flickorna, skadligt. Mycket kan likväl göras och göres för att i detta afseende råda bot. Af de många exempel författaren visar härå vilja vi endast nämna: försök att anordna lekar, exkursioner till landet under sommaren; försök att låta flickorna själfva verkställa inköp i bodarna samt tillåtelsen för barnen att fritt disponera fickpengar.

3) Skolorna äro för magnifika, d. v. s. anordningarna motsvara ej hvad barnen sannolikt komma att få se i framtiden. I stället för vanliga små öppna spisar användes ångkök eller kokning med gas, i stället för en balja vatten och ett klappträ finnas stora tvättinrättningar, som drifvas med ånga, o. s. v. Det är svårt att öfvervinna denna olägenhet. Dock har man sökt att jämsides med de i stor skala anordnade arbetena arrangera mindre, där i dagligt bruk förekommande sysslor kunna läras. — Detta skolsystem har äfven klandrats med afseende på det oekonomiska sättet för matanordningen. Födan uppväges lika för alla barnen; ingen hänsyn tages till barnens aptit; och ångslan för att barnen skola svälta är så stor, att man ej velat lämna skolmyndigheterna frihet att modifiera mattariffen efter speciella förhållanden, hvilket i många fall förorsakat stor misshushållning.

4) Sammanhopandet af en massa barn är i många afseenden ofördelaktigt; dåliga element kunna lätt göra sig gällande och denna fara är större då, såsom i England, barn, hvilkas föräldrar lefva, inkomma och afgå ur skolan oupphörligt, alltefter som de resp. föräldrarna vistas å fattighuset eller låta skriva ut sig därifrån. Sammanhopandet visar sig skadligt såväl i fråga om den fysiska som den moraliska utvecklingen, det är isynnerhet flickorna som anses lida af baracklifvet, och det är ofta konstateradt att flickor, uppfostrade i dessa skolor, lida af dåligt humör och brist på själfbehärskning.

5) Systemet är dyrbart; det är likväl billigare än »Cottageshomes»-systemet, och kostnaden torde ej anses böra spela en bestämmande roll.

6) Farhågan att systemet skulle befordra spridning af smittosamma sjukdommar synes vara öfverdrifven. Genom inrättning af

en slags karantän, där nykomna barn vistas under 14 dagar innan de intagas i skolan, genom undvikande af öfverbefolkning och genom flitig ventilation torde faran kunna reduceras högst betydligt.

Detta systems olägenheter äro sålunda tillräckligt många. Likväl är det märkligt, att resultaten visat sig gynnsammare än man kunnat vänta. Af de många exempel förf. anför härå, vilja vi endast nämna att statistiken visar, att af Londons 38,000 fattighushjon endast 435 och af dessa endast 232 fullt friska hafva erhållit sin uppfostran i distriktskolorna.

Förf. gifver dock de s. k. »*Cottages homes*», på svenska kanske rättast »Villahem», ett gifvet företräde. Barnen äro här ej sammanhopade i en stor byggnad utan fördelade i en massa små villor eller stugor, som hvardera rymma från 15 till 40 barn. Hvarje stuga äger ett hushåll för sig; barnen blifva därigenom i tillfälle att utträtta alla vanliga sysslor, lära sparsamhet, och som de äro af olika åldrar, få de äldre lära att sköta och vårda de yngre. Detta, liksom anordningen att hemmen förestås af en »pappa» och »mamma» eller för flickhemmen af en änka eller ogift fruntimmer, som tituleras »mamma», är ägnadt att gifva hemmen en familjelik prägel. Gossarna uppfostras i flickhemmen till 7 års ålder, då de öfverflyttas till gosshemmen. Gemensamma för alla barnen äro skolrummen, badinrättningarna, lekplatserna o. s. v. Bland de fördelar detta system erbjuder må nämnas: de mer familjeliknande förhållandena, de med hänsyn till hushållningen bättre ekonomiska principerna, bättre yrkesundervisning samt mindre fara för spridning af smittosamma sjukdomar.

En annan form af dessa hem äro de s. k. »*isolated or scattered homes*». De skilja sig i hufvudsak från de föregående genom följande: 1) hemmen äro spridda, ej samlade å en bestämd plats samt skilja sig ej från öfriga hus i närheten; barnen blifva därigenom i tillfälle att se mer af den yttre världen och betraktas ej som fattigvårdsbarn; 2) barnen undervisas i de allmänna skolorna; 3) gossar och flickor uppfostras i samma hem, till dess de förra vid 13 års ålder sändas till särskilda hem.

Författaren öfvergår härefter till en kritik af »*Boarding-out (utackorderings-)systemet*. Som regel torde kunna sägas att detta system är det mest naturliga och bästa, när det är väl organiseradt och tillräcklig kontroll utöfvas å fosterföräldrarna; men att det i motsatt fall mer än något annat system lämnar tillfälle öppet för dålig behandling och vanvård af barnen. Systemet kan dessutom

endast användas för de barn, som ej hafva några föräldrar, eller i de fall där dessa fullständigt öfvergifvit barnen. Barnen äro vanligen utackorderade å landet; de uppfostras hälsosamt, få arbeta inom sin egen klass och få vana vid arbeten och förhållanden, som äro nyttiga för deras kommande lif; de kunna ej blifva utpekade från andra barn, och i många fall, i synnerhet om barnen utackorderas tidigt, uppstår mellan dem och fosterföräldrarna verklig ömhet. Barnen ha i många fall ett framtida stöd och hjälp i fosterföräldrarna och ofta bosätta de sig i grannskapet af dem. Med alla dessa fördelar för ögonen måste det förefalla förvånande, att systemet utfallit så jämförelsevis otillfredsställande som förf. visar.

De många exempel och erfarenheter förf. meddelar rörande detta system torde för svenska förhållanden — där utackordering är så vanlig — vara af speciellt intresse; exemplen å vanvård af barnen visa mer än tydligt att detta system mindre än något annat kan »sköta sig själf»; och de meddelade bestämmelserna rörande utackordering af barn äro väl värda ett studium. Vi kunna endast meddela några af dem här. Ej mer än två barn få samtidigt utackorderas i samma familj; barn får ej utackorderas utan läkarintyg; ej hos fosterföräldrar, som bekänna annan tro än barnet; ej i familj med öfver 4 barn; ej å plats, som är aflägsen mer än $\frac{2}{6}$ sv. mil från skola eller $\frac{5}{6}$ mil från någon af utackorderingskomiténs medlemmar. Barnen skola besökas af en medlem af nämnda komité minst en gång hvar 6:te vecka. Med hänsyn till denna punkt är det af vikt — och förf. betonar det upprepade gånger — att besöken och inspektionen göras grundligt, att de verkställas af fruntimmer, då det visat sig att herrar i detta afseende äro komplett odugliga, samt att de inträffa å för fosterföräldrarna fullständigt okända tider, äro s. k. surpris-visiter. Ehuru bestämmelserna ej innehålla något härom, följes i vanliga fall regeln att ej utackordera barn bland släktingar, ej heller i familj där mannen har nattarbete (han bör helst ha utarbete) samt ej heller där det finnes hyresgäster.

Rörande barnens framtidssysselsättning lämnar förf. en redogörelse, hvaraf framgår att flickorna i de allra flesta fall utbildas till tjänare. Efterfrågan å kvinliga tjänare är så stor, att det är möjligt för skolorna att försäkra flickorna goda platser; och för deras tillsyn och hjälp intill 25 års ålder är synnerligen väl sörjdt, tack vare åtskilliga sällskap, — bland hvilka »the Metropolitan Association for befriending young Servants» torde intaga främsta platsen, — hvilka hafva till uppgift att öfvervaka och hjälpa flickorna under

olika förhållanden. Dessa sällskap ha utöfvat ett synnerligen gagnande inflytande. Något liknande har försökts med gossarna, men med ej så godt resultat. Gossarna utbildas till olika yrken. En del undervisas i musik och inkomma i olika musikkårer vid regementena. Andra förberedas redan under skoltiden till sjömanslifvet genom träning å s. k. öfningsskepp (»trainingship»). Åter andra inträda i de olika yrkesgrenar, inom hvilka de fått undervisning i skolorna.

Vi vilja afsluta denna korta redogörelse för mr Chances bok med en förteckning å de i London år 1894 befintliga skolor och antalet barn lydande under »the poor law». Af de nämnda år undervisade 17,807 barnen vistades:

1,159 i fattighusskolor, 30 till antalet,

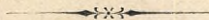
6,818 i distriktsskolor, 6 » »

4,721 i villahem, bildande 12 kolonier,

968 voro utackorderade och

582 öfvades å »trainingships», medan återstoden tillhörde romersk-katolska och andra skolor eller voro intagna å sjukhus.

R. G. H. v. K.

»Landskvindesagsmötet i Bergen».

Bref från Norge.

På inbjudan af Bergens »Kvindesagsforening» samlades den 4:de—6:te aug. representanter för 25 af landets »kvindesags» m. fl. kvinnoföreningar.

Meningen hade först varit, att »Norsk Kvindesagsforening» i Kristiania skulle fått detta första »landsmöde» till stånd, men man fann sedermera lämpligast att samlas i det centralare belägna Bergen, dit i alla händelser många komme att resa, på grund af den där i sommar pågående stora utställningen.

Att den norska kvinnans intresse för sin sak är lifligt och vaket, det finner man endast af att höra, att de delegerades antal uppgick till ett sextiotal och öfriga deltagarinnors till kanske dubbelt så många.

Till mötets ordförande valdes skolföreståndarinnan i Bergen fröken *Amalie Hansen*, som skötte det ganska svåra värfvet »greit» och bra, klokt och opartiskt. Till vice ordf. utsågs den kända skolföreståndarinnan fru *Ragna Nielsen* från Kristiania.

Ett kort referat af mötets förhandlingar torde kunna intressera Dagnys läsare.

Raden af goda föredrag under mötets tre dagar inleddes af fru *Hambros* vackra minnestal öfver *Camilla Collett* — »höfdingen, hvilkens fana ännu ingen hade upptagit».

Därefter höll fru *Ragna Nielsen* ett glänsande, af applåder ofta afbrutet föredrag om »Vort program». Kvinnans medvetna frigörelsearbete var blott femtio år gammalt och dock hade man redan hunnit icke så litet, men ännu var förståendet af kvinnosakens idé allt för litet utbreddt. Man tänkte icke nog på att det gällde hela det ena könets ställning i samhället. Trots motstånd, icke minst hos kvinnorna själfva, går det dock framåt enligt utvecklingens lag. Lyckan har ofta en förslöande inverkan. Den lyckligt gifta kvinnan glömmar de stora missförhållandena, därför att de

icke gå ut öfver henne själf. Målet var *samma rätt för kvinnan som för mannen i lag och opinion*. Kärnpunkten i kvinnosaken var *rösträtten*.

Fru Nielsen varnade skarpt för den riktning mot praktiska mål, »Norsk Kvindesagsforning» på senare tid slagit in på. Att anordna kurser i matlagning och sömnad m. m. dylikt, det var icke »kvindesags»-arbete. I alla tider hade sådant varit tillåtet för kvinnan — ja t. o. m. fordrats af henne.

Fröken *Gina Krog* redogjorde i ett varmt, själfullt föredrag för »*Kvindesagens Stilling*». Innehållet häraf lär enligt hennes meddelande komma att utförligt införas i Dagny, hvarför jag förbigår det.

Fru statsministerinde *Randi Blehr*, ordförande i »Norsk Kvindesagsforening» utdelade en tryckt årsberättelse för föreningens verksamhet, hvilken visade en hel rad af kurser och föredrag i för hem- och själförsörjande kvinnor nyttiga ämnen. Dessutom rätt mycket arbete för sociala förbättringar i form af diverse ansökningar till myndigheter såsom *till polismästaren* om anställning af kvinnliga nattvakter i nattarresten för kvinnor, *till storhinget* om fortsatt bevillning af stipendier för sömmerskor o. s. v.

Fru Blehr försvarade, att föreningen upptagit det *praktiska* undervisningsarbetet och icke enbart höll sig till de mer ideala uppgifterna. När »hovedbanen» nu var lagd och man såg den stora vägen fram öfver fjället, borde man tänka på bibanorna in till folket i de djupa dalarna. Dit in skulle man sända kunniga lärarinnor i praktiskt arbete, den arbetande kvinnan var illa aflönad, till stor del just på grund af bristande utbildning i sitt yrke. Det fanns aderton tusen sömmerskor i landet, hvaraf tolf tusen uteslutande hänvisade till själförsörjning. Man fick icke glömma betydelsen af den »*praktiske linje*».

Af samma mening var fröken *Krog*. Man behöfde därför icke försumma de största och viktigaste uppgifterna och hade efter hennes mening heller icke gjort det.

Fröken *Ida Welhaven* talade om »*Kvinden i politiet*», hur nödvändig en reform härvidlag är. När en häktad kvinna nu skall undersökas, blir polismannen ofta snart sagdt tvungen till brutalitet. *En kärleksfull kvinna kan ha större kraft och makt med en rasande, drucken och rå kvinna än många polismän*, det har erfarenheten visat i Amerika. Kvinlig polis skulle omhändertaga häktade kvinnor. Af sin verksamhet i fängelserna hade hon haft stor tillfredsställelse.

Fröken Welhavens föredrag gjorde i sin nyktra osökta form ett djupt intryck på mig. Bakom orden låg den för en fin kvinna

största tänkbara själfupppoffring. Hon ägnar nämligen sitt hela lif åt fallna och straffade kvinnor.

Fru *Steinhammer* talade om »Kvinderne og pressen», uppmanade kvinnorna till större intresse för saken. Pressens betydelse var stor och mycket kunde nås genom den.

Genom samtliga dessa föredrag hade behovet och vikten af kvinnans rösträtt gått som en röd tråd — icke en enda af de talande hade underlåtit att, om också blott i förbigående, betona att utan rösträtt var det omöjligt att nå hvad man ville nå, utan den hade man i själfva verket icke samhällets aktning o. s. v. Det var därför icke svårt att förutse, att rösträttsmötet med dess diskussion skulle blifva af ojämförligt största intresse, helst det skulle blifva offentligt och med tillfälle för män att yttra sig.

Tyvärr blef jag af trötthet förhindrad att närvara, men tror dock, att jag fullt korrekt skall kunna framställa det betydelsefullaste af hvad som förekom.

En stor, för tillfället hyrd sal var fullpackad af intresserade åhörare. Fru *Ragna Nielsen* förde ordet, men deltog i debatten, slagfärdig och talangfull som sin bror storthingspresidenten Ullman.

Fröken *Anna Holsen* höll inledningsföredraget. Efter en liten öfversikt af »kvindesagens» historia öfvergick hon till kvinnörösträttens historia. Det var först på 1880-talet man började komma till insikt om att »kvindesag» utan rösträttskraf det var att vilja målet utan medlet. Sedan dess har »Kvindestemmeretsforeningen» arbetat genom flera förslag till stortinget. I år har till stortinget insändts flera alternativa förslag till grundlagsförändring. Till hösten skulle föreningen insända förslag om kommunal rösträtt för kvinnor. En del af »Kvindestemmeretsforeningen» hade brutit sig lös och bildat en ny »landskvindestemmeretsforening».

Fröken *Anna Rogstad* uttalade sig skarpt ogillande mot stortingets rösträttsbeslut. Kvinnorna vore, efter beslutet om allmän rösträtt för män, satta i parité med idioter och förbrytare, numera de enda icke röstberättigade. Lagarne måste stiftas af både män och kvinnor — förr blir det ingen rättvisa. När hon talade om rösträtt för kvinnor kände hon sig som fången som skakar sina bojor, men icke kan lösa dem, hoppades dock att en rättvis sak måste en gång segra.

Fröken *Gina Krog* försvarade, att man bildat en ny förening, den gamla hade svikit det ursprungliga programmet, grundadt på

rösträtt för kvinnor på samma villkor som för män, som var allas mål. Det behöfs ingen fin statsmanskonst för att begagna rösträtten, endast god vilja och sundt förstånd. När nu »Kvindestemmeretsforeningen» ville gå fram steg för steg, med allehanda begränsningar för kvinnans rösträtt, så är det ju att onödigtvis återupprepa männens arbete, som faktiskt redan ledt till genomförande af den demokratiska principen. Hon ville icke vara med på någon afprutning — skulle sådan ske, blefve det myndigheternas sak att göra den. Det mest ideela sammanfaller ofta med det som är klokast.

En hetsig strid utspann sig emellan de båda partierna. De flesta, som tillhörde det gamla partiet, ville gå stegvis af opportunistiskt skäl, bättre något än intet, hufvudsaken var att åtminstone *några* kvinnor hade rösträtt. Men fru Ragna Nielsen, återhållspartiets främste förkämpe, gick så långt, att hon hellre än att nu få allmän rösträtt för kvinnor ville önska, att den dröjde i hundratals år, så omogen och intresselös ansåg hon arbetarekvinnan vara.

Detta troligen förhastade yttrande väckte mycken förbittring och framkallade en storm af protest. Arbetarkvinnan, särskildt på landet, var fullt ut lika mogen och tänkande som mannen.

Statsrådet *Qvam* fästade uppmärksamheten på att undervisningen i landet var densamma för flickor som gossar. Han fick här höra samma farhågor som han af sina motståndare så ofta hört när det gällde allmän rösträtt för män, trodde knappt att stortinget skulle gifva kvinnorna politisk rösträtt förr än de fått den kommunala, som de borde begära lika med män, tillrådde att med ens uppställa som sitt enda mål *rösträtt på samma villkor som för männen*. Han hade förnyade gånger röstat för allmän rösträtt för kvinnor som män, såväl statsborgerlig som kommunal, trodde att de snart kunde få kommunal rösträtt, och icke så länge därefter skulle nog den tid upprinna, då de äfven finge den statsborgerliga.

Den 88-årige »kvindesagsintresserade», prosten Deinbill, talade för likställighet med män.

Hur långt man i Norge hunnit framom oss i kvinnornas rösträttsfråga synes af ofvanstående. Den har blifvit dagens brännande fråga och alla tecken tyda på, att den inom en icke alltför aflägsen framtid kommer att bringas till verklighet.

Efter allmänna rösträttssegern i stortinget i vintras, skref jag till en väninna i Norge och frågade om hon icke kände sig stolt att tillhöra ett folk så rättvist och så demokratiskt, att det

kunnat i sitt offentliga lif genomföra en dylik jämlikhetsprincip utan alla neutraliserande restriktioner. Härpå fick jag till svar: »Hur kan du tycka, att jag skulle vara stolt öfver mitt folk så länge kvinnorna blifvit lämnade kvar — jag snarare skäms, att detta var möjligt.» Detta svar visade mig mer än mycket annat hur långt Norge sprungit framom Sverige i uppfattningen af moderna reformer.

Vi behöfva bara påminna oss hur vår första kammare sammansattes, hur t. ex. i en mängd kommuner en enda person kan rösta omkull alla de öfriga m. m. för att inse den enorma principskillnaden i de båda ländernas offentliga lif. Den norska kvinnan kommer att bryta vägen icke blott för sig utan äfven för sina svenska systrar, ty när arbetet är upptaget och genomfördt i grannlandet, kan det ej annat än påskynda en reform äfven hos oss.

Endast ett beslut fattades på mötet, nämligen att till samtliga representerade föreningar sända ett af fru Sjöstein formuleradt förslag till allmän sammanslutning af alla kvinnosaks- m. fl. föreningar till ett stort »landsförbund». Förslaget skulle sedan afgöras vid nästa »landsmöde».

Till sist firades en stor afskedsfest, hvori 164 damer deltog.

Genast från första stunden var stämningen den angenämaste, munter och glad. Tal omväxlade med sånger, till hvilka de tryckta orden voro utdelade. Vid toltiden på natten förklarade referenten, att icke mindre än 45 tal afhållits! Många bland dessa voro både kvicka och förträffligt framsagda.

Äfven de svenska deltagarinnorna fingo sin särskilda, synnerligen hjärtliga skål, som af mig besvarades med en önskan, att norska och svenska kvinnor kunde komma samman mer, och med en skål för »*kärlek* mellan de båda själfständiga folken», hvarefter »Du gamla, du friska» på stående fot afsjöngs af de församlade. Fröken *Gina Krog* föreslog därefter en skål för ett allmänt nordiskt »kvindesagsmöde», hvilket förslag vann stor anklang.

När »Landskvindesagsmötet» öppnades, sade fröken *Amalie Hansen* i sitt hälsningstal, att den 4:e aug. blir en »märkedag» för kvinnorna i Norge, som då för första gången samlats till allmänt möte. Häri torde hon haft rätt och vi lyckönska våra norska systrar till det stora, organiserade arbete öfver hela landet, som med detta möte kan sägas hafva tagit sin början.

Ann Margret Holmgren,
f. *Tersmeden.*

— C. E. Lagerström —
FREJA-MAGASINET

18 Humlegårdsgatan 18
18 Götgatan 18
29 Drottninggatan 29

Spis- och Knäckebröd

i många olika sorter, öfverträffliga i välsmak.

HEDERSPRIS och **GULDMEDALJ**

Dresden 1894. Braunschweig 1895.

GULDMEDALJ

Stockholm 1897.

Biscuits och Cakes

till betydligt lägre pris än de utländska.

C. W. SCHUMACHER Stockholm

Kongl. Hofferantör.

17 Norrlandsgatan 17.

Aktiebolaget Stockholms Parasitida,

Desinfektions- och Mattrengöringsanstalt,

Rikstelefon 36 72. Vallhallavägen 101. Allm. Tel. 87 99.

Renar fjäder och reder tagel medelst nykonstruerade maskiner.

Åtager sig *rengöring, förvaring och konservering* af mattor, gardiner, pelsverk m. m. *Utrotande* af alla slags parasiter från möbler, bohag och kläder äfvensom från boningsrum och fartyg m. m., *allt till priser, som för våra full garanti lemnande metoder äro särdeles moderata.*

Desinfektion efter smittosamma sjukdomar i rum.

OBS.! Effekter afhämtas och återsändas *utan särskild afgift* inom Stockholm.

**Å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå,
Stockholm, 54 Drottninggatan,**

finnas anmälda kvinnliga arbetssökande såsom: lektionsgiftvare i olika ämnen, svenska och utländska lärarinnor för hem och skolor, kontors- och skrifbiträden, bonner, husföreståndarinnor, sällskap och biträden i hem, föreläserskor, gymnaster, sjuksköterskor m. fl.

I

Stockholms Internationella Lärarinnehem

26 Kungsgatan 26

kunna lärarinnor och med dem likställda erhålla inackordering under Juni, Juli och Augusti för längre eller kortare tid.

Af sammalt Ylle (stick-, kläde- och klädnings-) väfves vackra **Gungstols-längder**, 2 mtr långa, 0,70 mtr breda från 7 kronor. Gods afhemntas tacksamt afgiftsfritt.

Hildur Anderssons Ullspinneri- O. Skrädderi-Aktiebolag
 Riksb. 1 63.
 Allm. T. 76 53. **16 Oxtorgsgatan 16.**
 Filial: 1 Hornsgatan 1, 1 tr. Allm. 304 35.

Dagny utkommer från och med 1898 med 20 häften, utgörande minst 28 tryckark.

Priset för hel årgång är endast höjdt med 1 kr. och är således:

För medlemmar af *Fredrika-Bremer-Förbundet* ... kr. 3,50.
 För icke medlemmar af *Fredrika-Bremer-Förbundet* » 5,00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å *Fredrika-Bremer-Förbundets* byrå, 54 Drottninggatan, personligen eller medelst postanvisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å *Fredrika-Bremer-Förbundets* byrå till ett pris af 30 öre för enkelhäfte.

BARNÄNGENS antiseptiska **Vademecum**
 för **munnens, tändernas** och **hudens vård** m. m.

OBS! Intyg från nedanstående medicinska auktoriteter åtfölja hvarje flaska:

Professorn i hygien vid K. Karol. Institutet Hr E. Almquist, Professorn vid Upsala Universitet Hr Olof Hammarsten, Docenten i farmakodynamik vid Upsala Universitet Hr M. Elfstrand.

Vademecum öfverträffar i bakteriedödande och bakteriehämmande förmåga hvarje annat i handeln förekommande oskadligt toalettmedel.

En flaska **Vademecum** innehåller minst lika stor bakteriedödande och bakteriehämmande förmåga som 30 vanliga 1/2-literflaskor bästa Aseptin. Se vidare den åtföljande beskrifningen.

Annonser för DAGNY

upptagas af
fröken Ingeborg Bergström, 31 Östermalmsgatan 31.

Adresser:

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.
 Rikstelefon 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

F. V. O. Centralbyrå: Stora Nygatan 36

Rikstelefon 15 46 — Allm. telefon 27 15
 är under vintern öppen alla helgfria dagar, utom lördagar, kl. 10—4.
 För hjälpsökande kl. 1/2, 10—11.

Föreningen Handarbetets Vänner: Brunkebergstorg 18.

Öppet 10—4.